

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΛΛΟΤΡΟΙΩΣΗ**«ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΑΜΥΝΟΝΤΑΙ ΩΣ ΑΙΑΝΤΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΟΥΣ»**

του Α.Π.

Η καταπίεση της κυπριακής γλώσσας/διαλέκτου ή η διαδικασία ιθαγενοποίησης των Κυπρίων

Η ιθαγενοποίηση των Κυπρίων

Το να μιλάς σημαίνει να είσαι σε θέση να χρησιμοποιήσεις μια σύνταξη να κατανοείς τη μορφολογία αυτής ή της άλλης γλώσσας αλλά σημαίνει πάνω απ' όλα να υιοθετήσεις μια κουλτούρα, να σηκώσεις το βάρος ενός πολιτισμού...

Κάθε αποικιοκρατούμενος λαός - δηλαδή κάθε λαός στην ψυχή του οποίου έχει καλλιεργηθεί ένα σύνδρομο κατωτερότητας με το θάνατο και τον ενταφιασμό της τοπικής πολιτιστικής δημιουργίας - βρίσκει τον εαυτό του πρόσωπο με πρόσωπο με τη γλώσσα του έθνους που τον εκπολιτίζει - με την κουλτούρα της μητέρας πατρίδας δηλαδή. Ο αποικιοκρατούμενος ανεβαίνει πάνω απ' το επίπεδο της ζούγκλας στο βαθμό που αφομοιώνει τα πολιτιστικά κριτήρια της μητέρας πατρίδας.

Frantz Fanon,

Black skins, white masks

«Οι Κύπριοι αμύνονται ως Αίαντες της Διαλέκτου τους» είπε με φανερή απογοήτευση από την Κυπριακή κρατική τηλεόραση (και μιλούσε σε Κυπρίους βεβαίως) ένας συμπαθής ελληνοκεντρικός γλωσσολόγος που σπατάλησε χρόνια στην προσπάθεια του να εξελληνίσει τα Κυπριακά τοπωνύμια. Για λόγους ανεξιχνίαστους (εκτός κι αν έφτασαν και στην Αναφωτιά και τα Λατσιαί οι νεοκύπριοι), οι Κύπριοι χαλούσαν τις πινακίδες που αντί Αναφωτιά έγγραφαν Αναφωτίδα και αντί Λατσιαί, Λακκιά (στο ελληνικό δηλαδή). Αυτή η υπόγεια αντίσταση των Κυπρίων στη «νεοελληνική κοινή» αξίζει να ερμηνευτεί, ιδιαίτερα σε μια εποχή που το γλωσσικό ζήτημα επανέρχεται.

Το γλωσσικό ζήτημα επανέρχεται κατά τακτικά χρονικά διαστήματα στην Κύπρο. Μέχρι τη δεκαετία του '50 η κύρια διάσταση αυτής της διαμάχης είχε τη μορφή του υποβιβασμού της Κυπριακής διαλέκτου στο επίπεδο της «ζούγκλας» - του πρωτογενούς υλικού. Από τη μια η Κυπριακή διάλεκτος παρουσιαζόταν σαν γνήσια αρχαιοελληνική λόγω της επιβίωσης λέξεων και εκφράσεων από την εποχή του Ομήρου. Από την άλλη όμως το εκπαιδευτικό σύστημα και η πλειοψηφία των διανοούμενων τόνιζαν ότι οι Κύπριοι έπρεπε να μάθουν να μιλούν την Αθηναϊκή εκδοχή της Ελληνικής γλώσσας. Η Κυπριακή διάλεκτος ήταν η απόδειξη ότι οι Κύπριοι ήταν Έλληνες - τώρα μπορούσαν να την ξεχάσουν και να μάθουν να μιλούν την «σωστή» νεοελληνική κοινή. Η Κυπριακή διάλεκτος ήταν δηλαδή η γλώσσα των αμόρφωτων ιθαγενών τους οποίους έπρεπε να εκπολιτίσει, να κάνει ανθρώπους, το νεοελληνικό έθνος.

Δημιουργήθηκε έτσι μια σχέση εξουσίας ανάμεσα στην επίσημη Αθηναϊκή διάλεκτο/γλώσσα και την Κυπριακή διάλεκτο. Οι Κύπριοι όπως μαρτυρά η λαϊκή παράδοση των ποιητάρηδων και των τσιαττιστών δεν είχαν πρόβλημα στην έκφραση. Όχι μόνο μπορούσαν να εκφράζονται αλλά, όπως

παρατηρήθηκε, η ίδια η δομή της διαλέκτου είχε μια μουσικότητα που έκανε τους Κύπριους να αναπτύξουν μια πλούσια παράδοση λαϊκού ποιητικού λόγου (τόσο γραπτή όσο και προφορική). Η Κυπριακή διάλεκτος μ' αυτή την έννοια είναι η ζωντανή μνήμη της ιστορίας της Κύπρου. Ο πλούτος των ξένων λέξεων (αραβικών, λατινικών, ελληνικών, τουρκικών, αγγλικών) που διαθέτει είναι η ιστορική μνήμη των πολιτισμών που πέρασαν απ' την Κύπρο. Σ' αυτή τη γλώσσα που την ανέπτυξαν μόνοι τους οι Κύπριοι μπορούσαν και να εκφράζονται και να δημιουργούν.

Η νεοελληνική κοινή αντίθετα δημιουργήθηκε από τους διανοούμενους των Αθηνών σαν ένας μηχανισμός ομοιογενοποίησης του πληθυσμού του Ελληνικού κράτους που δημιουργήθηκε μετά το 1821. Ο στόχος αυτής της γλώσσας ήταν ιδεολογικός και πολιτικός. Ήθελε συνειδητά να εξαφανίσει τις Αρβανίτικες, βλάχικες διαλέκτους που μιλούσαν οι Έλληνες της Ηπειρωτικής Ελλάδας και να καταδικάσει στην παρακμή τις Ελληνογενείς διαλέκτους των νησιών της Ανατολικής Μεσογείου (Κέρκυρα, Κρήτη, Ρόδος, Κύπρος κ.λ.π.) και άλλων μερών της περιοχής.

«Για να καθιερωθεί η νεοελληνική σαν η ανώτερη γλώσσα έπρεπε όλες οι άλλες διάλεκτοι και τοπικοί πολιτισμοί να μετατραπούν σε ακατέργαστο υλικό... να εξαφανιστεί η ιστορική μνήμη».

Η επίσημη γλώσσα των Αθηνών (παρά τις διαμάχες καθαρεύουσας και δημοτικής) είχε πίσω της τον κρατικό μηχανισμό των Αθηνών αλλά και το γόητρο της «φαντασιακής κοινότητας» του Ελληνικού έθνους. Το να μιλάς λοιπόν τη νεοελληνική κοινή σήμαινε νομιμοφροσύνη στις επιταγές του εθνικού κέντρου αλλά και την υπόσχεση ότι θα ήσουν «Έλληνας». Ανώτερος άνθρωπος δηλαδή.

Για να καθιερωθεί η νεοελληνική σαν η ανώτερη γλώσσα έπρεπε όλες οι διαλέκτοι και οι τοπικοί πολιτισμοί να μετατραπούν σε «πρώτες ύλες», σε ακατέργαστο υλικό, που θα χρησιμοποιούσαν οι διανοούμενοι των

Αθηνών για να φτιάξουν τη μυθολογία του Ελληνικού έθνους. Έπρεπε δηλαδή να εξαφανιστεί η μνήμη των τοπικών πληθυσμών. Έπρεπε πλέον να βλέπουν τους εαυτούς τους σαν φτωχούς συγγενείς / σαν την περιφέρεια του εθνικού κέντρου. Το ότι λ.χ. ο Κολοκοτρώνης μιλούσε βλάχικα, το ότι ο Μπότσαρης δεν ήξερε καμιά Ελληνογενή διάλεκτο, το ότι οι Σουλιώτες, οι Υδραίοι και Σπετσιώτες μιλούσαν Αρβανίτικα, το ότι πολλοί Έλληνες Μακεδονομάχοι μιλούσαν τη σλάβικη διάλεκτο της Μακεδονίας σβήστηκε τελείως απ' την ιστορική μνήμη. Το ότι στην Κύπρο άνθισαν και άλλοι πολιτισμοί εκτός από τον υποτιθέμενο Ελληνικό έπρεπε να ξεχαστεί.

Οι τοπικοί πληθυσμοί μετατράπηκαν έτσι πολιτιστικά σε «αποικιοκρατούμενους» ιθαγενείς. Όπως οι Ευρωπαίοι Αποικιοκράτες αναγνώρισαν ότι ο Αφρικανός και οι Ασιάτες ήταν άνθρωποι, αλλά όχι ολοκληρωμένοι, και άρα έπρεπε να τους εκπολιτίσουν - έτσι και το εθνικό κέντρο αναγνώρισε Έλληνες από την Μολδαβία μέχρι την Καππαδοκία. Έπρεπε όμως αυτοί οι «εν δυνάμει Έλληνες» να μορφωθούν, να ξεχάσουν αυτά που ήξεραν, να μάθουν τη νέα γλώσσα, τη νέα παιδεία. Μόνο έτσι θα γίνονταν ολοκληρωμένοι άνθρωποι, Έλληνες δηλαδή.

Εθνική Αποικιοκρατία και η εξουσία της γλώσσας

Η διαδικασία αλλοτρίωσης των ανθρώπων από το άμεσο βίωμα τους, η καταστροφή της τοπικής δημιουργίας ήταν ανάλογη με αυτή της Αποικιοκρατίας όπως την περιγράφει ο Φανόν, ο Malcolm X και άλλοι αντι-αποικιακοί Επαναστάτες. Με μια ουσιαστική διαφορά. Εδώ πρόκειται για ένα σχετικά παραγνωρισμένο φαινόμενο - την **Εθνική Αποικιοκρατία**. Την επιβολή της κουλτούρας του κράτους (της πρωτεύουσας) στην επαρχία. Από τη δεκαετία του 60 η συνειδητοποίηση αυτού του φαινομένου οδήγησε σε διάφορα κινήματα αποκέντρωσης-devolution που μερικές φορές κατέληξε στην καταγραφή των τοπικών διαλέκτων (Οξυτανία-Γαλλία) και στην αναγνώριση της διγλωσσίας στις σχέσεις διαλέκτου-επίσημης γλώσσας (ΗΠΑ).

Τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα αυτής της σχέσης εξουσίας ανάμεσα στην επίσημη γλώσσα του κράτους και την διάλεκτο ήταν η εμπέδωση των σχέσεων εξουσίας στην ίδια την κοινωνία. Ο δάσκαλος, ο ιερέας, ο δημόσιος υπάλληλος, ο πολιτικός, ο δημοσιογράφος, ο διανοούμενος διαχωρίζεται από τη μάζα των αμόρφωτων «χώρκατων» με τη χρήση της γλώσσας του εθνικού κέντρου. Ανέβαινες στην κοινωνική ιεραρχία στο βαθμό που μιλούσες «καλά Ελληνικά».

Η εξίσωση μέχρι το 74 ήταν: Η χρήση της «νεοελληνικής κοινής» σήμαινε ότι ήσουν μορφωμένος, ανώτερης τάξης, άνθρωπος της εξουσίας. Η χρήση της κυπριακής διαλέκτου αντίθετα σήμαινε χυδαιότητα, υποανάπτυξη, καθυστέρηση.

Χιλιάδες χρόνια ιστορίας ισοπεδώνονταν και ισοπεδώνονται μέσα στις σχολικές αίθουσες με την απαγόρευση της Κυπριακής διαλέκτου. Και φυσικά η πλειοψηφία καταδικαζόταν στη σιωπή. Τη δεκαετία του 50 ο Νίκος Κρανιδιώτης σ' ένα σχόλιο του στα Κυπριακά Γράμματα παρατηρούσε αυτή την αδέξια σιωπή των μαθητών, το γεγονός δηλαδή ότι παρέμεναν ακόμα ιθαγενείς.

Η κυπριακή διάλεκτος έχει την τάση που τόσο αντιπαθούν οι Ελληνοκεντρικοί - την τάση για μιγαδοποίηση.

«Μια από τις σοβαρότερες πνευματικές αδυναμίες των νέων μας είναι η **γλωσσική ανεπάρκεια**. Όχι μόνο η αμόρφωτη μα και η μορφωμένη νεολαία μας συναντά ανυπέρβλητες δυσκολίες, ιδιαίτερα στον προφορικό λόγο, του οποίου ο φυσικός ταχύς ρυθμός απαιτεί πλούσιο γλωσσικό θησαυρό και πλατειά γλωσσική κατάρτιση. **Περίοδοι γλωσσικά ανομοιογενείς** και άνισες, φράσεις ασύνδετες, προτάσεις χωρίς συνοχή, **εκφράσεις ανελλήνιστες**, λέξεις που δεν κυριολεκτούνται, επίθετα ξεθωριασμένα, **λεξιλόγιο φτωχό, σύνταξη χαλαρά**, όλα μαζί δημιούργησαν **ένα πενιχρό λόγο χωρίς στρογγυλότητα, χωρίς ακρίβεια**, χωρίς χάρη, μέσα στον οποίον καταφαίνεται ο τραχύς αγώνας κι η αδέξια - τις πιο πολλές φορές - προσπάθεια για την υπερνίκηση αλλεπάλληλων εκφραστικών δυσχερειών».

Και αυτά γράφονταν την εποχή του αγώνα της ΕΟΚΑ, για την υποτιθέμενη σήμερα «χρυσή νεολαία». Αντίθετα, 200 χρόνια πριν, όταν οι Κύπριοι δεν είχαν ακόμα «ιθαγενοποιηθεί» και η γλώσσα τους δεν είχε περάσει σε δεύτερη μοίρα, ο μοναχός Βαρσκυ τους βρήκε εντελώς διαφορετικούς: **«Σχεδόν όλοι στην Κύπρο είναι ταχείς στην αντίληψη και εύγλωττοι στην ομιλία».**

Γλώσσα, παιδεία και εξουσία:

Η καταπίεση των διαλέκτων

Όλοι οι μαθητές που είναι ομιλητές άλλης παραλλαγής της εθνικής γλώσσας από τη σχολική υφίστανται σαν πρώτο γλωσσικό μάθημα μόλις βρεθούν μέσα στην τάξη τη βιαιότατη καταδίκη της μητρικής τους γλώσσας. Ολόκληρο το σημασιολογικό δυναμικό, που διαθέτουν και χάρη στο οποίο επικοινωνούν θαυμάσια μέχρι εκείνη τη στιγμή με το περιβάλλον, υποβιβάζεται από το δάσκαλο στην κατηγορία του λάθους («δεν είναι σωστό αυτό»), της κακής ποιότητας («πες το καλύτερα») και της μη γλώσσας («αυτό δε λέγεται»). Η καταδίκη αυτή της μητρικής του γλώσσας είναι για το μαθητή ξαφνική και άδικη αμφισβήτηση της ικανότητας που διαθέτει να χειρίζεται το λόγο και όλες τις περιπλοκές του με άνεση και δημιουργικότητα, είναι άρνηση της αναμφισβήτητης ικανότητάς του να εννοεί και να επικοινωνεί σε όλα τα επίπεδα, από την έκφραση αναγκών και επιθυμιών μέχρι την παράδοση μέχρι τη μετάδοση πληροφορίας και την έκφραση στο αφαιρετικό επίπεδο της φαντασίας.

Μόλις βρεθεί στο καινούργιο περιβάλλον του σχολείου ο μαθητής ομιλητής (τοπικής ή κοινωνικής) διαλέκτου μαθαίνει από το δάσκαλο ότι δεν ξέρει να μιλάει, αντί να πληροφορηθεί ότι εκτός από τη γλώσσα του υπάρχει και η άλλη παραλλαγή του σχολείου, την οποία πρέπει να μάθει, γιατί είναι καταλληλότερη για τις σχολικές και τις επίσημες συνθήκες επικοινωνίας, άρα απαραίτητη για την εκπαιδευτική επιτυχία, αλλά και για την κοινωνική άνοδο. Αντί για αυτή την πληροφορία, που ανοίγει το δρόμο στην εκμάθηση της σχολικής γλώσσας από όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές, κάνει ο δάσκαλος άθελά του και εξαιτίας των γλωσσικών μύθων κάτι εξαιρετικά βίαιο και παράλογο, αμφισβητεί στους μαθητές την ικανότητα του λόγου που κατέχουν. Λογική συνέπεια είναι αυτό που καθημερινά και συστηματικά συμβαίνει σε όλα τα σχολεία, οι μαθητές αυτολογοκρίνονται, παύουν να μιλούν μέσα στην τάξη και αντί να εκφράζονται αυθόρμητα, ψάχνουν κάθε φορά ποια θα ήταν η διατύπωση που αποδέχεται ο δάσκαλος. Έτσι, ψελλίζουν συνήθως σαν άλαλα όντα, διστάζουν και ξαναρχίζουν, και περιορίζονται μιμητικά στις έτοιμες διατυπώσεις του βιβλίου. Μέσα στην τάξη οι μαθητές βουβαίνονται, ενώ ξαναβρίσκουν όλη τη φυσική άνεση στο δημιουργικό λόγο, μόλις βρεθούν έξω από τις σχολικές συνθήκες και τη βαριά γλωσσική λογοκρισία του σχολείου.

Άννα Φραγκονδάκη, «Γλώσσα και ιδεολογία»

Μορφές Αντίστασης: Πολιτική και πολιτιστική αυτονομία

Την δεκαετία του 50, ωστόσο, είχε αρχίσει και μια αναβίωση του ενδιαφέροντος για τον γραπτό και προφορικό λόγο της Κυπριακής διαλέκτου. Πέρα απ' τη λαογραφία, μια σειρά από άρθρα του Τεύκρου Ανθία στη Χαραυγή στα τέλη της δεκαετίας του 50 άρχισαν μια μικρή στροφή στην επανεκτίμηση της Κυπριακής διαλέκτου. Κατά τη διάρκεια της Ανεξαρτησίας η προοδευτική συνειδητοποίηση των Κυπρίων ότι θα μπορούσαν να ζήσουν χωρίς να είναι επαρχία του εθνικού κέντρου έδωσε σίγουρα μια ώθηση στη διατήρηση της Κυπριακής διαλέκτου σε ορισμένα γκέττο. Από το 1960 ως το 74, ωστόσο, το Υπουργείο Παιδείας και ο στρατός (αυτοί οι μηχανισμοί με τους οποίους το Ελληνικό κράτος εμπέδωσε την Ελληνική Εθνική Ταυτότητα και τη γλώσσα του) παρέμειναν στα χέρια της Ελληνικής πρεσβείας. Έτσι η γελοιοποίηση της Κυπριακής διαλέκτου και το σύμπλεγμα κατωτερότητας των Κυπρίων συνεχίστηκε. Η γλώσσα ήταν ο μηχανισμός μέσα απ' τον οποίο η Αθήνα επέμενε να υποβάλει στους Κυπρίους ότι ήταν φτωχοί ιθαγενείς χωρίς πολιτισμό μπροστά στα υποτιθέμενα μεγαλεία του Νεοελληνικού Έθνους. Η δυσφορία ωστόσο των Κυπρίων για τις συνεχείς παρεμβάσεις του κράτους

των Αθηνών, για την μεραρχία που υπήρχε στην Κύπρο από το 64 ως το 67, οδήγησαν στην ανάπτυξη αυτού που ο Ατταλίδης ονομάζει «Κυπριακή συνείδηση». Ένα φαινόμενο που αρθρώθηκε με τη φράση «Η Κύπρος για τους Κυπρίους». Η φράση εμφανίστηκε σαν σύνθημα στους τοίχους και η ανάπτυξη της κυπριακής συνείδησης ανάμεσα στους Κυπρίους αποτέλεσε ένα απ' τα κατηγορητήρια εναντίον του Μακαρίου την περίοδο 72-74. Μετά το 74 οι υπόγειες κυπροκεντρικές τάσεις εμφανίστηκαν πιο δυναμικά και ανοικτά. Η σχέση ωστόσο της Κυπριακής συνείδησης με τη διάλεκτο δεν ήταν άμεση. Η κύρια αιχμή της Κυπριακής συνείδησης μέχρι πρόσφατα ήταν σε ένα μεγάλο βαθμό το πολιτικό αίτημα για την ολοκληρωμένη ανεξαρτησία της Κύπρου. Μόνο σ' ένα δεύτερο επίπεδο αυτή η «συνείδηση» τόνιζε την ανάγκη πολιτιστικού διαλόγου (όχι απλά συμβίωσης) με τους Τουκροκύπριους. Ουσιαστικά οι νεοκύπριοι της δεκαετίας του 70 παρέμειναν αιχμάλωτοι της «ιθαγενοποίησης» που τους είχε επιβάλει η εθνική αποικιοκρατία του κράτους της «μητέρας πατρίδας». Μόνο προς το τέλος της δεκαετίας του 70 και αρχές της δεκαετίας του 80 με τη δημοσίευση της «Κυπριακής ιστορίας» του Κ. Γραικού άρχισε και η διαδικασία της πολιτιστικής αυτονομοποίησης της Κυπριακής συνείδησης. Είναι σ' αυτά τα πλαίσια που εμφανίστηκαν και ορισμένα άρθρα για την γκεττοποίηση και καταπίεση της Κυπριακής διαλέκτου. Σίγουρα σταθμός για μια τέτοια προβληματική είναι το άρθρο του Κ. Λεοντίου, αποσπάσματα του οποίου δημοσιεύουμε πιο κάτω. Ο Κ. Λεοντίου δεν εντάσσει το κείμενο του στην προσπάθεια πολιτιστικής αυτονομοποίησης. Σε κάποιο σημείο του άρθρου του, μάλιστα, δηλώνει σαφώς ότι δεν θεωρεί την πολιτικοποίηση του γλωσσικού σαν σοφή ενέργεια. Το άρθρο είναι σταθμός, ωστόσο, γιατί χρησιμοποιεί μια σύγχρονη επιστημονική προσέγγιση για να αναλύσει την αυτογελοιοποίηση, την αυτοϋποτίμηση και τη γενικότερη σχιζοφρένεια που βιώνει ο Κύπριος όταν υποχρεώνεται να θεωρεί τη ζωντανή γλώσσα που μιλά σαν υποδεέστερη. Τονίζει στην αρχή το ασαφές του διαχωρισμού γλώσσας και διαλέκτου και καταλήγει με μια γενικότερη αναφορά στην καταπίεση της διαφορετικότητας απ' την ομοιογενή γλώσσα των εθνών.

Εθνικοφροσύνη, εξουσία και γλώσσα στην Κύπρο

Προς το τέλος της δεκαετίας του 80 η επανεμφάνιση ενός νεοεθνικόφρονα λόγου που πρόβαλε το εκδοτικό συγκρότημα ΔΙΑΣ οδήγησαν σε μια νεοελληνική αντεπίθεση. Η κύρια αιχμή αυτής της επίθεσης στο γλωσσικό ήταν αρχικά η χρήση της Αγγλικής. Η διαπίστωση ήταν βέβαια σωστή. Με το διαχωρισμό των Ε/Κ και των Τ/Κ μετά το 74 σταμάτησε οριστικά (για την ώρα) η αλληλεπίδραση Ελληνικής και Τουρκικής στην Κυπριακή διάλεκτο και αντικαταστήθηκε απ' την αλληλεπίδραση Ελληνικής και Αγγλικής (στην Ελληνογενή διάλεκτο). Η εξέλιξη ήταν αναπόφευκτη για 2 λόγους: Η ίδια η οικονομική ανάπτυξη έκανε τα αγγλικά την απαραίτητη δεύτερη γλώσσα των Κυπρίων μια και το νησί είχε μετατραπεί σε εμπορικό κέντρο. Η ίδια η διάλεκτος, ωστόσο, φαίνεται να έχει την τάση που τόσο αντιπαθούν οι Ελληνοκεντρικοί - **την τάση για μιγαδοποίηση**. Ένα επίσης απαραίτητο χαρακτηριστικό για ένα χώρο που ήταν γεωγραφικό σταυροδρόμι για τόσους αιώνες.

Αυτά μπορούσαν βέβαια να τα αντιληφθούν οι Ελληνοκεντρικοί.

Είναι θέμα αξιοπρέπειας. Έχουμε και μεις γλώσσα. Μιλούμεν. Στο όνομα 10,000 χρόνων ιστορίας.

Η επίθεση ωστόσο πήγαζε μάλλον από δυο άλλους παράγοντες. Εν μέρει η σύγχρονη νεοεθνικοφροσύνη υποστηρίζει μεν την ανεξαρτησία, αλλά βλέπει πια (όπως και οι εθνικιστές του Ντεκτάς) ότι στην Κύπρο θα ζουν 2 λαοί, 2 έθνη. Άρα η τρίτη γλώσσα, τα αγγλικά, που είχε

καθιερωθεί σαν η γλώσσα επικοινωνίας των 2 κοινοτήτων πρέπει να εξαφανιστεί. Να μιλά ο καθένας τη γλώσσα του λένε λίγο πολύ οι νεοεθνικόφρονες και δεν υπάρχει λόγος επικοινωνίας. Ένας απ' αυτούς εισηγήθηκε μάλιστα να κτίσουμε ένα τοίχο (αλά Βερολίνου) στην Κύπρο για να διαχωρίσουμε τους Έλληνες και τους Τούρκους.

Ο άλλος λόγος, και ο πιο ουσιαστικός, είναι η ίδια η εξουσία της γλώσσας. Διότι το κράτος των Αθηνών προωθούσε την «ιθαγενεποίηση» των Κυπρίων για να κρατά την Κύπρο εξαρτωμένη αλλά αυτή η διαδικασία γινόταν και γίνεται μέσα από ντόπιους μηχανισμούς και φερέφωνα εξουσίας. Όπως παρατηρεί ο Ρ. Λοίζος στο άρθρο του για την άνοδο του Ελληνικού εθνικισμού στην Κύπρο, η αναβίωση του ενωτισμού ανάμεσα σε ορισμένα στρώματα του πληθυσμού όπως οι δάσκαλοι τη δεκαετία του 70 είχε να κάνει με τον εκτοπισμό τους απ' τη θέση γοήτρου/status που είχαν, απ' τους απόφοιτους αγγλικών πανεπιστημίων (γιατρούς, δικηγόρους κ.λ.π.). Με τον ίδιο τρόπο η Ελληνοκεντρική διανόηση σήμερα νοιώθει να απειλείται γιατί τα αγγλικά αντικαθιστούν την Ελληνική σαν γλώσσα «εκπολιτισμού». Είναι τα αγγλικά τώρα που είναι η γλώσσα που οδηγεί στην κοινωνική άνοδο, σε ένα νησί όπου το κύριο εισόδημα έρχεται απ' τον τουρισμό και τις Υπεράκτιες επιχειρήσεις. Ιστορικά βέβαια αυτή η σύγκρουση είχε αρχίσει από πιο παλιά (απ' τις αρχές του αιώνα) και εντάθηκε τη δεκαετία του 50. Τότε η Ελληνοκεντρική διανόηση χρησιμοποίησε τον αγώνα της ΕΟΚΑ για να αποθαρρύνει την εξάπλωση των αγγλικών. Η αστική τάξη πάντα συγκατάνευε σε τέτοιους αγώνες γλωσσικής καθαρότητας και τους ενθάρρυνε. Υπήρχε και εδώ όμως το κόλπο. Οι αστοί ενθάρρυναν τους Ελληνοπαθείς να υποστηρίζουν την Ελληνική ενάντια στην Αγγλική ενώ οι ίδιοι έστελναν τα παιδιά τους σε αγγλόφωνα σχολεία. Η πρόσφατη εμπειρία γελοιοποίησης του Κ. Αναστασιάδη (προέδρου της επιτροπής Παιδείας της Βουλής) ήταν χαρακτηριστική. Ο Αναστασιάδης ήταν η αιχμή της επίθεσης ενάντια στο πανεπιστήμιο Κύπρου. Εν μέρει γιατί η βιβλιογραφία του πανεπιστημίου είναι στα αγγλικά και γιατί έτσι υποτίθεται ότι το πανεπιστήμιο «αφελληνίζει» το νησί. Όταν ξέσπασε μια οργισμένη αντίδραση των πολιτών ενάντια στον βουλευτή η «ατάκα» που έπιασε τόπο ήταν η αποκάλυψη ότι τα παιδιά του Ελληνοπρεπέστατου βουλευτή σπουδάζουν στην Αγγλία.

Η χρήση της γλώσσας στην Κύπρο τα τελευταία 40 χρόνια είναι ο πολιτιστικός μηχανισμός που στηρίζει την ταξική διάρθρωση, τις ομάδες γοήτρου και την πρόσβαση στην εξουσία.

Η βασική υποκρισία του Ελληνικού εθνικισμού στην Κύπρο είναι αυτή: Ενώ είναι αυτός που δημιούργησε την νομιμοποίηση της εξουσίας, μέσω της γλώσσας, τολμά σήμερα να διαμαρτύρεται για την «άνιση» σύγκρουση του με την Αγγλική. Μα ποιος κατάστρεψε την τοπική κουλτούρα, ποιος μετάντρεψε τη ζωντανή μας γλώσσα σε φολκλορικό έκθεμα αγαπητοί νεοέλληνες; Τις δομές εξουσίας για τη σημερινή επικράτηση της αγγλικής τις έθεσε ο Ελληνικός εθνικισμός με την καθιέρωση «σωστής» και «λάθος» γλώσσας.

«Μιλούμεν» - είναι τελικά θέμα αξιοπρέπειας

Το 1992 οι Ελληνοκεντρικοί έστρεψαν τελικά τα πυρά τους και εναντίον της Κυπριακής διαλέκτου. Εν μέρει βέβαια η δικαιολογία/ένανυσμα ήταν το πρόγραμμα **«Χωρίς Πλαίσια» του Απρίλη του 92** όπου διατυπώθηκε για πρώτη φορά, τηλεοπτικά, η θέση ότι νεοελληνική κοινή καταπιέζει την κυπριακή διάλεκτο και ότι θα έπρεπε να γραφτεί ένα αλφάβητο της τελευταίας. Σε ένα γενικότερο επίπεδο ωστόσο η Κυπριακή διάλεκτος φαίνεται να έχει ξεπεράσει την κρίση της γκεττοποίησης και του μαρασμού που διάγινωσεν στην δεκαετία του 80 ο Κ. Λεοντίου. Πέρα απ' τον χώρο των επιθεωρήσεων (ο οποίος πάντα συντηρούσε την Κυπριακή διάλεκτο για το λαϊκό κοινό) η κυπριακή άρχισε να χρησιμοποιείται και σε σοβαρά θέατρα (όπως αυτά του Γ. Νεοφύτου). Αλλά ο καθοριστικός παράγοντας ήταν η κατάργηση του κρατικού μονοπώλιου στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η ανάγκη τηλεφωνημάτων χαλάρωσε τους γλωσσικούς κώδικες - τώρα πια μπορεί να ακούσει κανένας την

Κυπριακή διάλεκτο και σαν ημι-δημόσιο λόγο (απ' το ραδιόφωνο). Το ότι οι μεταμεσονύχτιες ώρες των ραδιοφώνων κατακλύζονται από τσιατιστά είναι χαρακτηριστικό. Η Κυπριακή διάλεκτος ήταν για ένα αιώνα τώρα, η κρυφή γλώσσα της νύχτας. Ακόμα και η οργισμένη αντίδραση διαφόρων στο άρθρο του Μπαμπινιώτη ήταν χαρακτηριστική. Αντιδρούν βέβαια σαν εξελληνισμένοι ιθαγενείς αλλά τουλάχιστον αντιδρούν στο «εθνικό κέντρο».

Έχει αρχίσει να διαμορφώνεται μια νέα αστική (των πόλεων) κυπριακή διάλεκτος με έντονο επηρεασμό τόσο απ' την Ελληνική όσο και απ' την Αγγλική.

Σίγουρα βέβαια η γελοιοποίηση της διαλέκτου είναι ακόμα εδώ. Όπως και η αυτοϋποτίμηση των Κυπρίων. Για αυτό τραυλίζουν μπροστά στην εξουσία. Δεν «ξέρουν» να μιλήσουν σύμφωνα με τις επίσημες γλώσσες. Στο δρόμο όμως και στην καθημερινότητα αμύνονται «ως Αίαντες» όπως είπε και ο Μ. Χριστοδούλου. Γι' αυτό άλλωστε η Ελληνοκεντρική «συναπαρτσία» της εξουσίας πολεμά με τόσο πάθος κάθε ίχνος της κυπριακής διαλέκτου. Το θέμα δεν είναι απλά η επανεμφάνιση ενός νεο-καθαρευουσισμού. Ο στόχος είναι η ίδια η υπόσταση των Κυπρίων. Είναι έκδηλο άλλωστε στο λόγο των Ελληνοκεντρικών. «Οι Κύπριοι αντιστέκονται... «οι Κύπριοι δεν καταλαβαίνουν», «δεν είναι ζήτημα μόνο των Κυπρίων» κ.λ.π. λες και οι ίδιοι γεννήθηκαν στο Κολωνάκι. Είναι βέβαια και ταξικό το ζήτημα. Γι' αυτό οι διανοούμενοι της Ελληνοπληξίας αγκαλιάζουν με τόσο πάθος τις ανοησίες της γλωσσικής καθαρότητας των Μπαμπινιώτηδων και άλλων καλαμαράδων αποστόλων του συντηρητισμού. Ψάχνουν εναγωνίως να βρουν βάθρο πάνω στο οποίο να στηρίξουν την εξουσία τους. Αυτοί θα μιλούν σαν «Ελληνες» και οι υπόλοιποι θα είναι οι ανορθόγραφοι που αφού δεν ξέρουν τους γραφειοκρατικούς νόμους της γραμματικής θα είναι δικαιολογημένα καταδικασμένοι στη σιωπή. Και η εξουσία της Ελληνοκεντρικής λαγνείας των καθαρών λέξεων θα θεμελιωθεί επιτέλους στο όνομα των συμφερόντων του «έθνους».

Γι' αυτό αντιστέκονται οι Κύπριοι. Γι' αυτό τα «λαϊκά στρώματα» δεν θα μιλήσουν ποτέ την επίσημη γλώσσα. Είναι ταξική και πολιτιστική αντίσταση. Γιατί στο βάθος το ζήτημα δεν είναι εθνικό θέμα - Είναι θέμα αξιοπρέπειας. Έχουμε και εμείς γλώσσα. Μιλούμεν. Στο όνομα 10,000 χρόνων Ιστορίας.

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο

Cyprus Movements Archive

Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:trains:no_10:dialect&rev=1598620202

Last update: 2025/04/20 19:47

